

หมวด 9

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

มาตรา 63 รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การทะนุบำรุง ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมตามความจำเป็น

มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัย และพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับ กระบวนการเรียนรู้ของคนไทย

มาตรา 68 ให้มีการระดมทุน เพื่อจัดตั้ง กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาจากเงิน อุดหนุนของรัฐ ค่าสัมปทาน และผลกำไร ที่ได้จากการดำเนินกิจการด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคมจาก ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และ องค์กรประชาชน รวมทั้งให้มีการลดอัตราค่า บริการเป็นพิเศษในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว เพื่อการพัฒนาคนและสังคม

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินกองทุน เพื่อการผลิต การวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 69 รัฐต้องจัดให้มีหน่วยงานกลาง ทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผน ส่งเสริม และประสานการวิจัย การพัฒนาและการใช้ รวมทั้งการประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพ ของการผลิตและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

“ มาตรา ๔๐ คลื่นความถี่ที่ใช้ในการ
ส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และ
วิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสาร
ของชาติ เพื่อประโยชน์สาธารณะ

ให้มืองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ ทำหน้าที่
จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับ
ดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง
วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม
ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึง
ถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับ
ชาติ และระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา
วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และ
ประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขัน
โดยเสรีอย่างเป็นธรรม ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๕๐

การบรรยายพิเศษ เรื่อง การจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษาและวัฒนธรรม
ใน ร่าง พ.ร.บ. องค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับกิจการวิทยุกระจายเสียง
วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ....

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน ผมขอขอบคุณที่ท่านทั้งหลายได้สละเวลามาร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นในวันนี้ ซึ่งเป็นหัวข้อเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งต่อ**การศึกษาและวัฒนธรรม** ผมขอเรียนเบื้องต้นว่า งานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูประบบการศึกษา เป็นงานที่เราจะทำให้สังคมมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เป็นงานที่จะต้องร่วมทำกันหลายฝ่าย เป็นงานที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระและกิจกรรมต่าง ๆ กว้างขวางกว่าในอดีตมากมาย

ในวันที่เราช่วยกันจัดทำหรือระดมความคิดเห็นเพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภาโดยคณะกรรมการวิสามัญนั้น จะเห็นได้ว่าเราได้พยายามแก้ไขปัญหาของระบบการศึกษา โดยมองปัญหาการศึกษาให้กว้างออกไปจากเดิม หลักสำคัญที่ยึดอยู่เสมอ คือ “การศึกษา” ไม่ใช่เรื่องของกระทรวงหนึ่งกระทรวงใด ไม่ใช่เรื่องของคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด หรือวงการหนึ่งวงการใด ดังนั้น แนวทางที่จะทำให้การศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง ก็คือ **การที่เราจะต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพยากรอื่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องของการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม** แนวทางที่ว่านั้นก็ครอบคลุมไปถึงเรื่องของการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาใน ร่าง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ จึงได้มีการร่างหมวดหนึ่งเป็นการเฉพาะ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องนี้

เพราะตระหนักดีว่า การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจากนี้ไป เป็นกระบวนการซึ่งจะต้องมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง กระบวนการซึ่งออกไปจากการศึกษาในระบบและเป็นกระบวนการซึ่งต้องกระจายเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของคนทุกคนไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนในประเทศ ดังนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงได้มีการให้ความสำคัญเป็นการเฉพาะกับการที่จะใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่มีการพัฒนารวดเร็วที่สุดสาขาหนึ่งในปัจจุบัน และแนวโน้มที่เห็นในอนาคต การนำสิ่งนี้เข้ามานั้น ก็เพื่อทำให้เราสามารถที่จะปรับตัวได้ตลอดเวลาให้เข้ากับความปลอดภัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก ซึ่งบังเอิญเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่แล้วในแวดวงของสื่อสารมวลชน และกิจการโทรคมนาคม

วันนี้ที่เรามาประชุมเพื่อระดมความคิด ก็เพื่อที่จะนำไปสู่การปรับปรุงกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง ซึ่งจะต้องออกตามรัฐธรรมนูญมาตรา 40 ผมอยากใช้เวลาในเบื้องต้นนี้ ชี้ให้เห็นที่มาที่ไปของ มาตรา 40 และความเกี่ยวข้องกับปัญหาของการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร เพื่อที่จะให้ความคิดบางประการ ก่อนที่ท่านทั้งหลายจะได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญในสาขานี้ แล้วก็จะระดมความคิดเห็นเพิ่มเติม

ปัญหาที่นำมาสู่การร่างมาตรา 40 ของรัฐธรรมนูญนั้น ความจริงมาจาก 2 ด้าน ด้านหลักจริง ๆ แล้วเป็นเรื่อง **ปัญหาของสิทธิเสรีภาพที่เกี่ยวข้องกับสื่อสารมวลชน** โดยเฉพาะอย่างยิ่งความตื่นตัวหลังเหตุการณ์พฤษภาคม 2535 ที่ในขณะนั้นมีการใช้สื่อของรัฐไปในลักษณะที่บิดเบือนข้อเท็จจริง ทำให้ประชาชนไม่ได้รับรู้ข่าวสารที่ถูกต้องตามความเป็นจริง หลังจากนั้นเป็นต้นมา ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชนนั้นได้เคลื่อนไหวมาโดยตลอด และเห็นว่ถึงเวลาแล้วที่การใช้สื่อของรัฐ โดยเฉพาะการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะต้องมีการจัดระบบกันเสียใหม่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อเป็นหลักประกันในเรื่องของสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการที่จะได้รับรู้ข่าวสารต่าง ๆ อย่างเที่ยงตรง เมื่อมีการจุดประกายความคิดในเรื่องเหล่านี้ขึ้นมา ก็มีความชัดเจนยิ่งขึ้นเพิ่มเติม ภายหลังการตรวจสอบว่า ปัญหาของสื่อสารมวลชนปัจจุบัน ไม่ใช่เฉพาะเรื่องของสิทธิ เสรีภาพ แต่เป็นเรื่องของคุณภาพด้วย คือการใช้สื่อสารมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ในปัจจุบันนั้น ยังเป็นไปในลักษณะเพื่อตอบสนองเป้าหมายทางการเมืองกับเป้าหมายในทางธุรกิจ หรือเป้าหมายในเชิงพาณิชย์เป็นหลัก ซึ่งหมายถึงว่าแทนที่เราจะใช้ทรัพยากรที่มีค่าตรงนี้ เพื่อประโยชน์ของสังคมในด้านต่าง ๆ กลับกลายเป็นว่าทรัพยากรเหล่านี้ถูกใช้ไปเพื่อแสวงหากำไรสำหรับกลุ่มบุคคล สำหรับหน่วยงาน และถูกใช้ไปในลักษณะเพื่อประโยชน์ทางการเมือง จึงมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง และมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาก็เกิดความสมดุลงมากยิ่งขึ้น

เริ่มต้นจากการมีสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่แตกต่างไปจากเดิม คือ สถานี ITV ในปัจจุบันที่มีการนำเสนอรูปแบบของการบริหาร และการเป็นเจ้าของที่แตกต่างไปจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ก่อนหน้านี้ แต่ก็ยังเป็นลักษณะของการดำเนินการที่พยายามแก้ไขปัญหายังบางจุด หรือเข้ามาอุดช่องว่างบางจุดเท่านั้น ก็ไม่ได้ราบรื่นเสมอไป ที่สุดก็มีการผลักดันในการ “ร่าง” รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในหมวดสิทธิเสรีภาพที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ข่าวสาร กำหนดเป็นหลักการว่า **คลื่นความถี่ ต้องถือว่าเป็นทรัพยากรที่ใช้เพื่อประโยชน์ของชาติ ของสาธารณะ** ไม่ใช่ทรัพยากรที่เป็นของกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด ตรงนี้จึงเป็นที่มาที่นำมาสู่หลักการสำคัญของข้อความในวรรคสอง และวรรคสาม ของมาตรา 40 ในรัฐธรรมนูญ

ถ้านำพรรคสาม ซึ่งเป็นพรรคทำมาาก่อน ก็คือการจะใช้คลื่นความถี่ทั้งหลายนั้น ขอให้ใช้ไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติ และของท้องถิ่น โดยเฉพาะเพื่อมาตอบสนอง เรื่องของการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคง ประโยชน์สาธารณะ และถ้าจะมีการนำไปใช้ในลักษณะของธุรกิจหรือเชิงพาณิชย์ ก็ต้องเป็นการใช้ในลักษณะที่มีการแข่งขันที่เสรีอย่างเป็นธรรม ข้อความนี้คือเนื้อหาสาระและหลักใหญ่ในพรรคที่สาม

จากนั้นก็มีความพยายามที่จะวางกลไก หรือหลักประกันบางอย่างว่า ทำอย่างไรจึงจะบรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์อันนี้ กลไกที่ว่า คือต้องมีการกำหนดว่าผู้ที่จะมาจัดสรรคลื่นความถี่ตรงนี้ จะต้องเป็น**องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ** พุดง่าย ๆ ก็คือว่า ไม่ใช่จากรัฐบาลมาเลือกมาจัด แต่ต้องเป็นองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ และมาจัดตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในพรรคสาม อันนี้ก็คือที่มาเบื้องต้นของมาตรา 40 ซึ่งจะเห็นได้ทันทีว่า **ตรงนี้ก็สอดคล้องกับความคิดของเราในเรื่องของการปฏิรูปการศึกษาอยู่แล้ว ว่า "การศึกษา" ซึ่งในที่นี้หมายถึง "การเรียนรู้ตลอดชีวิต" เป็นการศึกษาที่ประสมประสานระหว่างการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การใช้ เครื่องมือ กลไก ทรัพยากรเหล่านี้ ก็ต้องมุ่งตอบสนองตรงนี้ให้ได้มากที่สุด และให้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด**

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับมาตรา 40 และที่เกิดขึ้นกับกฎหมายที่จะออกตามมาตรา 40 ก็คือ มีความซับซ้อนเพิ่มเติมเข้ามา เพราะเมื่อมีแนวคิด และผลักดันให้มีการร่างมาตรา 40 ตามแนวทางนี้ เกิดเป็นปัญหาขึ้นในวงการโทรคมนาคม นั่นก็คือ คลื่นความถี่ที่เป็นทรัพยากรที่เราพูดถึงนี้ ไม่ใช่สำหรับนำไปใช้เฉพาะเพียงแค่วิทยุกระจายเสียง วิद्यุโทรทัศน์ เท่านั้น แต่สามารถนำไปใช้ในกิจการวิทยุโทรคมนาคมอื่น ๆ ด้วย และเช่นเดียวกัน ในอดีตการจัดสรรคลื่นความถี่ที่นำไปใช้ในกิจการโทรคมนาคมก็มีปัญหาที่เราทราบกันดี และมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์กันว่ามีลักษณะของการผูกขาด หรือมีความไม่โปร่งใส ดังนั้น ก่อนที่จะมาเป็นมาตรา 40 ปัญหาดังกล่าวก็ถูกนำมารวมอยู่ในมาตรา 40 ด้วย นั่นก็คือ คลื่นความถี่ที่พูดถึงนั้น ไม่ได้เขียนเฉพาะคลื่นความถี่ของวิทยุกระจายเสียง วิद्यุโทรทัศน์ แต่ครอบคลุมถึงวิทยุโทรคมนาคมด้วย ปัญหาที่ตามมาก็คือ ในขณะที่คลื่นความถี่หรือทรัพยากรที่ว่าสามารถใช้สำหรับกิจการใดกิจการหนึ่ง หรือว่าสามารถใช้ในกิจการที่ร่วมกันได้ และในขณะนี้มีแนวโน้มอีกเหมือนกันว่าเทคโนโลยีในกิจการทั้งสองด้านจะมาบรรจบกันมากยิ่งขึ้น แต่ปัญหาของแต่ละกิจการ แต่ละวงการก็มีลักษณะเฉพาะ ฉะนั้นก็เป็นเรื่องที่น่าเสียดาย ที่ต้องเรียนตรง ๆ ว่าในการพิจารณากฎหมายที่จะออกมารองรับมาตรา 40 จึงใช้เวลาไปกับการถกเถียง ทำความเข้าใจ ที่หลายท่านคงจะได้รับทราบจากข่าวสาร ว่า "องค์กรอิสระของรัฐ" ที่ว่านั้น จะต้องมีการ

เนื่องจากว่าทางฝ่ายวิทยุกระจายเสียง วิद्यุโทรทัศน์ ก็กังวลว่าถ้าเอาเรื่องนี้ไปรวมกับเรื่องของวิทยุโทรคมนาคมแล้ว เป้าหมายที่เราได้พูดกันมาตลอดเกี่ยวกับการใช้คลื่นความถี่สำหรับกิจการ

เหล่านี้ และการสื่อสารมวลชน อาจจะไม่ได้รับการตอบสนองได้ดีเท่าที่ควร ขณะเดียวกันก็มีทั้งฝ่ายเทคนิค และฝ่ายนักวิชาการที่มีความชำนาญเรื่องของคลื่นความถี่ ยืนยันว่าสองเรื่องนี้คงแยกออกจากกันยาก เพราะการใช้ทรัพยากรที่ว่านั้น ก็มีลักษณะของการใช้ร่วมกัน และจะต้องมีการดูแลจัดให้เป็นเอกภาพ คืออย่าให้มีการขัดแย้ง หรือพุดง่าย ๆ ก็คือการรบกวนซึ่งกันและกันในการใช้คลื่นความถี่ ผมเรียนว่า ในฐานะที่เป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณากฎหมายฉบับนี้คนหนึ่งนั้น ขณะนี้พยายามทุกวิถีทางให้มีข้อยุติโดยเร็ว เพราะจริง ๆ แล้ว ผมอยากจะเรียนว่า ปัญหาดังกล่าวไม่ควรที่จะหยิบยกเป็นปัญหา เพราะจะทำให้การพิจารณากฎหมายนั้นมีความยืดเยื้อ

จริง ๆ แล้ว สิ่งที่ผมคิดว่าจะจะเป็นหลักนำไปสู่ข้อยุติที่เป็นประโยชน์ได้ก็คือ **การยอมรับว่าสุดท้ายองค์กรที่จะมาดูแล จัดสรร ในความหมายที่แคบ หมายความว่า เมื่อกำหนดไปแล้วว่าคลื่นความถี่นำมาใช้เพื่อกิจการใด จัดสรรสำหรับใคร เพื่ออะไรนั้น สำหรับสองกิจการนั้น คงจะต้องแยกออกจากกัน** แต่จะต้องถือหลักของรัฐธรรมนูญว่าต้องเป็นองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ คำว่า “อิสระ” ในที่นี้ก็คงจะต้องเน้น 2 ส่วน

ส่วนที่หนึ่ง คือ เป็นอิสระจากการเมือง ไม่ถูกแทรกแซง ชี้นำ ในการจัดสรรสิ่งเหล่านี้ แต่ต้องปฏิบัติภายใต้นโยบายที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ว่าการจัดสรรนั้นต้องคำนึงถึงอะไร

ส่วนที่สอง คือ เป็นอิสระในประเด็นผลประโยชน์ ไม่มีผลประโยชน์ขัดกันระหว่างบุคคลที่จะต้องมาทำหน้าที่นี้ในฐานะที่ต้องปกป้องประโยชน์ส่วนรวม กับการมีผลประโยชน์ส่วนบุคคลที่ขัดแย้งกัน พุดง่าย ๆ คือ **คณะกรรมการต้องเป็นคนที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการทำธุรกิจหรือกิจการนั้น ๆ**

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดการรอบคอบ ถ้ามีกรรมการหรือองค์กรลักษณะนี้สำหรับสื่อสารมวลชนด้านหนึ่ง และโทรคมนาคมด้านหนึ่ง ก็จะต้องมีอีกองค์กรหนึ่งซึ่งจะต้องเป็นผู้ดูแลทางเทคนิคว่า คลื่นความถี่ที่จะนำมาใช้กับโทรคมนาคมและสื่อสารมวลชนนั้น ทำอย่างไรไม่ให้เกิดปัญหาการรบกวน การซ้ำซ้อน หรือความขัดแย้งกัน ซึ่งจัดตั้งในลักษณะที่มีการประชุมร่วมกันของ 2 องค์กรนี้ จะเป็นกรรมการร่วมหรือเป็นองค์กรต่างหากนั้น ผมคิดว่าคงไม่ใช่เรื่องใหญ่ แต่ขอให้เป็นไปตามหลักของรัฐธรรมนูญว่ามีความเป็นอิสระ ซึ่งถ้ามีการตกลงกันตรงนี้ได้ ผมคิดว่าจะทำให้การพิจารณากฎหมายตามมาตรา 40 นั้น ดำเนินต่อไปได้ และจะได้มาพิจารณากันต่อไปว่าทำอย่างไร การใช้ทรัพยากรและคลื่นความถี่ตรงนี้เพื่อประโยชน์ในด้านการศึกษา และวัฒนธรรม รวมทั้งเรื่องความมั่นคง และเรื่องอื่น ๆ ในรัฐธรรมนูญนั้น จะต้องได้รับการตอบสนอง ซึ่งตรงนี้ผมคิดว่าอยากจะได้รับความเห็นของท่านทั้งหลายที่ได้เข้ามาร่วมประชุมในวันนี้ ผมไม่อยากจะให้วันนี้ทั้งวันมาพูดกันว่าเอา 1 หรือ 2 หรือ 3 องค์กร เป็นไปได้ก็ไม่อยากให้ต้องพูดถึงเรื่องนี้ โดยถือว่าให้มีองค์กรที่เป็นอิสระเกิดขึ้นตามมาตรา 40 จะเป็นก็องค์กรก็แล้วแต่ แต่มาพูดกันดีกว่า

ว่าจะทำอย่างไรให้องค์กรนี้สามารถจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา และวัฒนธรรมตามเป้าหมายที่เราได้กำหนดมาร่วมกันในการผลักดัน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ถ้าไปถึงจุดนั้นแล้ว ผมคิดว่าตรงนี้จะเป็ประโยชน์อย่างแท้จริง ผมมีข้อคิดเห็นหรือข้อสังเกตเบื้องต้นที่อยากจะเรียนท่านทั้งหลายเพื่อประกอบการพิจารณา

ประการแรก คือว่า สาระเกี่ยวกับการจัดสรร คงจะกำหนดใน พ.ร.บ. ฉบับนี้ทั้งหมด คงไม่ได้ เพราะหลักที่สำคัญคือ คนที่จะมากำหนดสาระ หรือกำหนดแผนในเรื่องนี้อย่างแท้จริง จะต้องเป็นองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายนี้ แต่ถ้าเราบอกว่า ทุกอย่างจะบรรจุลงในกฎหมายฉบับนี้ ก็จะกลายเป็นว่าคนที่มากำหนด คือ "สภา" เพราะสภาเป็นคนเขียนกฎหมายฉบับนี้ เพราะฉะนั้นหลักที่สำคัญ คือ ผมคิดว่ากำหนดเป็นแนวทางกว้าง ๆ ได้ แต่คงจะลงไปในรายละเอียด และไปผูกมัดองค์กรที่เป็นอิสระนั้นไม่สมควร และจะทำให้ขาดความยืดหยุ่นเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป เพราะว่าถ้าไปกำหนดไว้ในกฎหมายแล้ว จะเปลี่ยนแปลงอะไรก็ต้องเข้าไปแก้ไขในกฎหมายอีก ซึ่งท่านก็ทราบอยู่แล้วว่า เป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา และเป็นเรื่องที่ยากลำบาก ทั้งนี้ หลักประกันอะไรที่เราจะสามารถบรรจุลงในกฎหมายได้ ผมคิดว่าส่วนหนึ่งคงจะเป็นเรื่องของ การให้ความชัดเจนว่า คำว่า "การศึกษา" และ คำว่า "วัฒนธรรม" ที่เป็นเป้าหมายที่จะให้การจัดสรรคลื่นความถี่มาตอบสนองของนั้นหมายความว่าอย่างไร และอยากให้คิดว่า ถ้ายึดหลักที่ได้กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ ก็คือ พยายามจะตีความ "การศึกษา" และ "วัฒนธรรม" ในลักษณะที่กว้างจะเป็นประโยชน์ เพราะฉะนั้นเวลาพูดถึงการศึกษา และพูดถึงวัฒนธรรม คงไม่ได้มาคิดถึงแต่เพียงว่าการศึกษา หมายถึงว่าจะสอนหนังสือผ่านสื่อสารมวลชนหรือวัฒนธรรมก็คิดถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรม แต่อยากจะทำให้คิดว่า วันนี้และวันข้างหน้าสังคมของเราต้องเรียนรู้อะไร เพื่อที่จะได้เตรียมความพร้อมที่จะให้ประเทศมีความก้าวหน้าต่อไปได้

ท่านจะเห็นว่า ในโลกปัจจุบันคนของเรามีเรื่องที่ต้องเรียนรู้อีกมาก เป็นกระแสของโลกซึ่งหลีกเลี่ยงได้ยาก เรื่องความเป็นประชาธิปไตย เรื่องสิทธิมนุษยชน เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน เรื่องการรณรงค์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้ต่างหากที่จะต้องช่วยกันให้เกิดการปลูกฝังให้คนของเรา ถือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และถือว่าเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเรียนรู้และการศึกษา ซึ่งถ้าเราทำอย่างนี้และดำเนินไปในแนวทางอย่างนี้ ผมคิดว่าจะทำให้เกิดความชัดเจน ไม่ใช่เกิดความรู้สึกรว่าการจัดสรรคลื่นความถี่ คือการบอกว่าเอาคลื่นความถี่วิทยุกระจายเสียง เอาคลื่นความถี่วิทยุโทรทัศน์ไป แล้วให้เพื่อการศึกษาออกโรงเรียน ก็จบกันแล้ว ต้องไม่คิดในลักษณะนี้ เพราะจะไปจัดสรรกันเหมือนเดิม เพื่อประโยชน์ในเรื่องของธุรกิจ ความบันเทิงหรืออะไรก็แล้วแต่ นั่นเป็นสิ่งที่ผมอยากจะให้เกิดความชัดเจน

ประการที่สอง ถ้าจะให้เป็นไปได้ในแนวทางนี้ องค์ประกอบของคณะกรรมการหรือองค์กรที่เป็นอิสระ เราต้องยืนยันว่าคงจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญซึ่งเกี่ยวข้องกับทางด้านการศึกษาและวัฒนธรรม เข้ามามีส่วนร่วม

ประการที่สาม เป็นหลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษา คือ เรื่องการกระจายอำนาจ การเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ของท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญ และคลื่นความถี่นี้เป็นทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้เพื่อตอบสนองเป้าหมายการเสริมความเข้มแข็งได้เป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นการจัดสรรที่เป็นหลักสำคัญที่จะต้องพยายามผลักดัน ก็คือ การจัดสรรที่ต้องคำนึงตามรัฐธรรมนูญที่เน้นทั้ง **ประโยชน์ของประเทศ และประโยชน์ของท้องถิ่น** ต้องไม่ให้องค์กรอิสระมุ่งดูแลเฉพาะเรื่องในระดับชาติ แต่ **ต้องสร้างแผน กติกาการจัดสรรเพื่ออำนวยความสะดวกให้แต่ละท้องถิ่นมีคลื่นความถี่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ตรงนั้นได้** ท่านนี้ภาพออกหรือไม่ กรณีของวิทยุโทรทัศน์ เราจะนึกถึงแต่เครือข่ายระดับชาติ ไม่ค่อยพูดกันว่าท้องถิ่นจะสามารถพัฒนา หรือมีกิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการวิทยุโทรทัศน์ที่ตอบสนองต่อท้องถิ่นได้ในรูปแบบใด และอย่างไร จึงจะเกิดประสิทธิภาพ

ในการประชุมคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณา ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ เมื่อวานนี้ได้รับฟังเรื่องทางเทคนิคที่ชัดเจนไปว่า วิทยุกระจายเสียงภาค F.M ในปัจจุบัน จากคลื่นความถี่ 87.5 จนถึง 108.5 ทุก ๆ 5 เมกะเฮิรตซ์ ขณะนี้มีสถานีในกรุงเทพฯ เบียดกันจนเพิ่มไม่ได้แล้ว และตรงนี้เป็นปัญหาในเรื่องของคุณภาพ ความชัดเจนในเรื่องการฟัง เพราะอยู่ใกล้กันเหลือเกิน และมีปัญหาว่า คุณภาพรายการของ 40 สถานีนี้เป็นอย่างไร แล้วสิ่งหนึ่งซึ่งหลายท่านอาจจะไม่ทราบว่าพอทำอย่างนี้แล้ว จะทำให้จังหวัดใกล้เคียงไม่สามารถตั้งสถานีได้ ถ้าจะตั้งได้ก็จะต้องไปลดจำนวนสถานีในกรุงเทพฯ หรือลดกำลังส่ง และสิ่งเหล่านี้คือประเด็นที่ถูกมองข้ามไป เพราะฉะนั้นในเรื่องของการกระจายอำนาจ ในเรื่องของการที่จะให้ท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ สามารถมีทรัพยากรใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง ก็จะมีผลสำคัญ คือ เราจะมีแผนแม่บทในภาพรวม รวมทั้งจะต้องมีแผนบางอย่างเพื่อที่จะแก้ไขปัญหานี้ได้

ประการที่สี่ จะต้องมีภาระประเมิน แม้ว่าผมได้กล่าวไปก่อนหน้านี้ว่าเราจะใช้คำว่า "การศึกษา" และ "วัฒนธรรม" ในความหมายที่กว้าง เพราะความจำเป็นเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบที่จะต้องใช้สื่อสารตรงนี้ ความจำเป็นมีมากน้อยเพียงไร ตัวอย่างหนึ่งซึ่งผมหยิบยกเสมอในเรื่องนี้ที่ผ่านมา ที่เกี่ยวกับปัญหาในอดีตก็คือ การศึกษาทางไกล ซึ่งสมัยก่อนนั้นเราใช้สถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 11 เป็นหลักในการเผยแพร่ แต่ว่าไม่มีการวางแผนหรือว่า จะเป็นด้วยเหตุผลอะไรก็ตาม ท่านก็คงจะทราบว่าในที่สุดวิวัฒนาการของมันก็กลายเป็นว่า มีโครงการที่เราต้องไปอาศัยดาวเทียมมาใช้เพื่อการนี้แทน และด้วยเหตุผลที่ว่าสถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 11

ไม่สามารถที่จะดำเนินการให้มีความแน่นอนได้สำหรับหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งไม่ใช่ความผิดของเขา และในที่สุดหน่วยงานทางการศึกษาก็ต้องถอยออกมาจากช่อง 11 ไปพึ่งพึ่งเทคโนโลยีดาวเทียม แต่ผลอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องแปลกก็คือว่า ความพร้อมของคนที่รับชมรายการเหล่านี้ถ้าเทียบระหว่างช่อง 11 กับที่ต้องดูผ่านดาวเทียมแล้วความชัดเจนต่างกัน แต่ว่าความจริงโทรทัศน์ในบ้านของคนส่วนใหญ่สามารถรับช่อง 11 ได้อยู่แล้ว กลายเป็นว่าต่อไปนี่รายการเหล่านี้เขาก็ไม่มีโอกาสได้ดู เพราะต้องไปพึ่งเทคโนโลยีในเรื่องดาวเทียม ซึ่งก็มีปัญหาทั้งในเรื่องค่าใช้จ่าย และในเรื่องเทคนิคอย่างนี้ เป็นต้น

ดังนั้น จึงต้องมาตั้งหลักตรงนี้ว่า ความจำเป็นที่จะต้องใช้สื่อเหล่านี้สำหรับการศึกษาทางไกลนั้นเป็นอย่างไร แผนการรับเป็นอย่างไร ต้องคิดตั้งแต่ตอนนี เพื่อให้การทำแผนการจัดสรรนี้มีความเป็นไปได้ และสามารถตอบสนองได้อย่างครบถ้วน สมบูรณ์ และถ้าเป็นไปได้ **ก็ควรจะทำให้สิ่งที่กำหนดเอาไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติซึ่งพูดถึงกลไกอย่างนี้เอาไว้แล้ว เข้ามาเชื่อมโยงกับองค์กระโษะตรงนี้ให้เกิดความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินการ**

ประการสุดท้าย ที่อยากจะฝากไว้เป็นข้อคิด คือว่าเมื่อเราได้มีการจัดสรรสำหรับความจำเป็นเฉพาะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระบบกิติ หรือการศึกษาทางไกล หรือการศึกษานอกระบบ กิติแล้ว **ต้อง** อย่าไปคิดว่า นั่นคือสิ่งที่ได้ตอบสนองรัฐธรรมนูญ หรือเป้าหมายของเราแล้ว แต่ขอให้ย้อนกลับไปถึงข้อคิดที่ผมกล่าวมาแล้ว ในเรื่องของค่านิยม "การศึกษา" และ "วัฒนธรรม" ที่เราต้องพยายามนิยามให้กว้าง และข้อคิดประการสุดท้ายคืออยากจะฝากไว้ว่า อย่าคิดเพียงว่าพอเรามีความคิด เป้าหมายเกี่ยวกับการศึกษา วัฒนธรรม แล้วนี้ สิ่งที่เราจะไปเรียกร้องก็คือ เพียงเรียกร้องว่ามีการจัดสรรคลื่นความถี่ หรือสถานีเป็นการเฉพาะเพื่ออย่างนั้นอย่างนี้

สุดท้าย สิ่งหนึ่งที่เราลืมไม่ได้คือ **สิ่งเหล่านี้จะไปถึงประชาชนมากน้อยเพียงใด เราคงไม่ได้เป็นคนเลือก ประชาชน ผู้บริโภค ที่ฟังวิทยุ ที่ดูโทรทัศน์ เขาเป็นคนเลือก** เพราะเขาเป็นคนเลือก ว่าเขาจะดูช่องไหน เขาจะฟังคลื่นไหน แม้เรามีความรู้สึกว่า บางครั้งกลไกตลาดหรือกลไกธุรกิจ ไม่ค่อยคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ แต่ผมคิดว่า เราจะเดินไปในแนวทางที่ผิด ถ้าเราไปพยายามที่จะปฏิเสธกลไกตลาดหรือธุรกิจ และพยายามแยกสิ่งเหล่านี้ออกมา หรือไปคิดง่าย ๆ ว่า ก็แบ่งสัดส่วนกันไป ธุรกิจเอาไปเท่านั้นสถานี เท่านั้นช่อง ส่วนเรื่องที่เราคิดว่าเป็นประโยชน์สำหรับสังคมก็มีอีกเท่านั้นสถานี เท่านั้นช่อง พอถึงเวลาจริง ๆ มันจะแข่งกันไม่ได้ จะเหมือนกับที่เราพยายามจะไปสร้างสถานี หรือไปจัดสรรคลื่นสำหรับสิ่งเหล่านี้ ที่เราพยายามจะบอกประชาชนว่านั่นเป็นสิ่งที่ดีสำหรับเขา แล้วเราจะพบความจริงว่า “เขาไม่ดู เขาไม่ฟัง” เหมือนประเทศเผด็จการ จะเป็นสังคมนิยมหรือขวาก็ตาม ที่พยายามจะยึดยึดเนื้อหาสาระ ถึงจุดหนึ่งประชาชนก็ปฏิเสธ เพราะบังคับให้เขาดูหรือให้ฟังไม่ได้ สิ่งที่เราน่าจะคิดมากกว่า คือ **ทำอย่างไรให้การดำเนินการเหล่านี้ ซึ่งก็เป็นธุรกิจหนึ่ง จะเป็นการดำเนินไปในลักษณะที่จะเอื้ออำนวยให้สิ่งเหล่านี้**

เข้าไปมีส่วนร่วมหรือแฝงเข้าไปอยู่ และทำให้ประชาชนนั้น อยากจะรู้ อยากจะดู อยากจะฟัง จะสร้างแรงจูงใจอย่างไร จะกำหนดเป็นเงื่อนไขอย่างไร ผสมผสานกัน ให้คนที่ทำธุรกิจด้านนี้ ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเรื่องการศึกษา และเรื่องของวัฒนธรรม อันนั้นคือ **โจทย์ที่ผมคิดว่ายากที่สุด** แต่ถ้าเรามีคำตอบเรื่องนี้ ผมคิดว่าจะทำให้การดำเนินการเรื่องนี้มีประสิทธิภาพสูงสุด

และทั้งหมดนี้ ผมเชื่อว่าจะมีความคิดที่หลากหลาย และอาจจะแตกต่าง ซึ่งผมหวังว่าการประชุมรับฟังความคิดเห็นในวันนี้ คงจะได้ทั้งข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและบุคคลในวงการ และความคิดเห็นต่าง ๆ จากท่านทั้งหลายที่สละเวลามาในวันนี้อย่างเต็มที่ การทำงานในเรื่องนี้ ความจริงต้องถือว่าเพิ่งเริ่มต้น เรามีเพียงกรอบกว้าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ กฎหมายแม่บททางการศึกษา แต่ว่ารายละเอียดต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้นั้น เป็นเรื่องที่ต้องทำงานกันอย่างหนัก คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณากฎหมายฉบับนี้ คือ กฎหมายเกี่ยวกับองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ นั้น ก็มีโครงการที่จะรับฟังความคิดเห็นและประชาพิจารณ์ เพื่อจะได้ความคิดเห็นที่หลากหลายอย่างแท้จริง เพื่อให้การทำงานของคณะกรรมการฯ ชุดนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และที่สำคัญก็คือว่า แม้กฎหมายฉบับนี้ทำเสร็จแล้ว ก็ยังมีงานอีกมากที่ทั้งองค์กรอิสระที่จะจัดตั้ง และพวกเราทุกคนที่อยู่ในวงการการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และในวงการสื่อสารมวลชน จะต้องร่วมกันคิดและร่วมกันทำอีกมาก ผมต้องขอขอบคุณอีกครั้งหนึ่ง ที่ได้มีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในวันนี้ และขอบคุณทุกท่านที่ได้สละเวลามาร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็น ผมขอเปิดการประชุม และขอให้การประชุมในวันนี้ บรรลุวัตถุประสงค์และความตั้งใจของพวกเราทุกคน ในการที่จะนำทรัพยากรที่มีค่าของสาธารณะมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาและวัฒนธรรมต่อไป ขอขอบคุณครับ
